

Cuprins

1	Baudolino începe să scrie	5
2	Baudolino îl întâlnește pe Nicetas Choniates.....	17
3	Baudolino îi lămurește lui Nicetas ce scria el în copilărie	36
4	Baudolino vorbește cu împăratul și se îndrăgostește de împărăteasă	52
5	Baudolino îi dă înțelepte sfaturi lui Frederic	62
6	Baudolino pleacă la Paris	75
7	Baudolino o face pe Beatrice să scrie scrisori de iubire și pe Poet să scrie poezii	92
8	Baudolino în Paradisul Terestru	99
9	Baudolino îl muștră pe împărat și o seduce pe împărăteasă	116
10	Baudolino îi găsește pe Regii Magi și-l canonizează pe Carol cel Mare	125
11	Baudolino clădește un palat pentru Preotul Ioan	139
12	Baudolino scrie scrisoarea Preotului Ioan	152
13	Baudolino vede născându-se un oraș nou	167
14	Baudolino salvează Alexandria cu vaca tatălui său	193
15	Baudolino la bătălia din Legnano	225
16	Baudolino e înșelat de Zosima	235
17	Baudolino descoperă că Preotul Ioan scrie prea multora	250
18	Baudolino și Colandrina	260
19	Baudolino schimbă numele orașului său	266
20	Baudolino îl regăsește pe Zosima	274

21	Baudolino și plăcerile Bizanțului	289
22	Baudolino își pierde tatăl și găsește Gradalul	301
23	Baudolino la a treia cruciadă	313
24	Baudolino în castelul lui Ardzrouni	327
25	Baudolino îl vede pe Frederic murind de două ori	345
26	Baudolino și călătoria Magilor	365
27	Baudolino în beznele Abhaziei	384
28	Baudolino trece Sambatyonul	399
29	Baudolino ajunge la Pndapetzim	407
30	Baudolino îl întâlnește pe Diaconul Ioan	424
31	Baudolino așteaptă să plece căt-re împărăția Preotului Ioan	442
32	Baudolino vede o doamnă cu un unicorn	460
33	Baudolino o întâlnește pe Ypatia	470
34	Baudolino descoperă adevărata iubire	492
35	Baudolino împotriva hunilor albi	502
36	Baudolino și păsările roșii	513
37	Baudolino sporește comorile Bizanțului	526
38	Baudolino la încheierea socotelilor	544
39	Baudolino schimnic	567
40	Baudolino nu mai este	584

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de
Bogdan-Alexandru Stănescu.

Umberto Eco, *Baudolino*

Copyright © R.C.S. Libri S.p.A. – Milano
Bompiani, 2000

© 2007, 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Andrea Mantegna (1431-1506), *Sf. Gheorghe*, cca 1460

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, et.1, sc. 1, sector 4, 040031,
O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

ECO, UMBERTO

Baudolino/Umberto Eco; trad. din lb. it. și note de Ștefania Mincu. –
Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3483-5

ISBN ePub: 978-973-46-3512-2

ISBN PDF: 978-973-46-3513-9

I. Mincu, Ștefania (trad.)

821.131.1-31=135.1

Printed in ROMANIA

Umberto Eco

Baudolino

Traducere din limba italiană
și note de Ștefania Mincu

POLIROM
2013

Alături, continuau să sosească săculeți cu boabe și semințe, adunați de pe unde se nimerea, pe care Gagliaudo îi tot pune sub botul bietului animal, îndemnându-l să mănânce. Dar vaca se uita acum la lume cu o detașare îndurerată și nici măcar nu-și mai amintea ce vasăzică să rumegi. Așa că, până la urmă, câțiva binevoitori o ținură bine de picioare, alții de cap, iar alții îi deschiseră botul cu forța și, pe când mugea ea slab, a refuz, îi vârău boabele pe gât, cum se îndoapă găștele. Apoi, poate că din instinct de conservare sau, ca însuflețită de amintirea unor vremuri mai bune, vita începu să amestece cu limba toată bunătatea aceea dată de Dumnezeu și, mai din proprie voință, mai cu ajutorul celor de față, începu să și înghită.

N-a fost o masă prea veselă și de mai multe ori li se păru tuturor că Rosina era gata-gata să-și dea sufletul ei de vită lui Dumnezeu, asta pentru că mânca de parcă fâta, între două gemete. Dar, până la urmă, forța ei vitală birui, vaca se puse pe cele patru picioare și continuă să mănânce singură, băgându-și botul direct în sacii care-i erau aduși. De fapt, ceea ce vedeau ei în fața ochilor era o vacă foarte ciudată, istovită și melancolică, cu oasele de pe greabăn ieșite în afară și ascuțite de parcă voiau să-i iasă prin pielea care le strângea și cu burta, dimpotrivă, îmbelșugată și rotundă, hidropică și întinsă de parcă era grea cu vreo zece viței.

„Nu poate să meargă, nu poate să meargă“, scutură din cap Boidi, în fața minunăției aceleia foarte triste, „Până și un prost își dă seama că vita asta nu-i grasă, e numai o piele de vacă înlăuntrul căreia s-a îndesat mâncarea...“

„Și dac-ar crede-o grasă“, zicea Guasco, „cum ar putea s-accepte ideea că stăpânul ei o mai duce și afară la păscut, cu riscul să-și piardă și viața, și avutul?“

„Prietenii“, zicea Baudolino, „Nu uitați că ăloră, oricine or fi cei care or găsi-o, le e o foame atât de mare, că n-or să mai stea să se uite dacă-i grasă coala și slabă coala.“

Avea dreptate Baudolino. Către ora a noua, Gagliaudo abia apucase să se depărteze de poartă, într-o poiană la o jumătate de leghe de ziduri, că și ieșise din crâng o ceată de boemieni care, desigur, se duceau după păsărele, dacă mai exista vreo păsăruică vie prin părțile acelea. Văzură vaca, fără să-și creadă ochilor lor înfomețați se aruncară asupra lui Gagliaudo, el ridică deîndată mâinile, îl târără cu vită cu tot către tabere. Foarte repede se adunase în jurul lor o mulțime de războinici cu obraji scofâlciți și cu ochii ieșiți din cap, iar bieteii Rosina îi fusese imediat tăiat gâtul de către unul din Como care-și cunoștea meseria, și-n timpul cât ți-ar trebui ca să zici „amen“, adineauri era vie, iar după aceea era moartă. Gagliaudo lăcrima cu-adevărat și prin urmare scena le părea tuturor demnă de crezământ.

Când deschiseră pânțelele animalului, se întâmplă ceea ce trebuia să se-ntâmples: toată mâncarea aceea fusese înghițită așa de grabnic, că acum se-mprăștia pe jos de parcă rămăsese întreagă și păru evident tuturor că era vorba de grâu. Uimirea fu așa de mare, că le întrecu pofta și în orice caz foamea nu le luase acelor oameni de arme și ultima brumă de judecată: faptul că într-un oraș asediat până și vacile puteau să benchetuiască în halul acela, era împotriva oricărei reguli omenești sau divine. Un zbir, dintre înfomețații aflați de față, știu să-și țină în frâu instinctele și hotărî că despre minunea aceea trebuiau informați și comandanții săi. Pe scurt, vestea ajunse la urechile împăratului, pe lângă care Baudolino stătea aparent fără nici o treabă, însă foarte încordat și fremătând în așteptarea evenimentului.

Carcasa Rosinei și o pânză în care fusese adunat grâul împrăștiat și cu Gagliaudo pus în lanțuri au fost duse și înfățișate lui Frederic. Moartă și desfăcută în două, vaca nu mai părea nici grasă, nici slabă, iar singurul lucru care se vedea erau toate grăunțele alea pe dinăuntru și pe dinafara burții ei. Un semn pe care Frederic nu-l minimaliză, de aceea îl întrebă imediat pe sătean: „Cine ești, de unde vii, a cui e vaca aceea?“, iar Gagliaudo, chiar dacă nu-nțelesese nici un cuvânt, răspunse în cea mai curată vulgară de prin Palea, nu știu, n-am fost eu, n-am nici o legătură, treceam pe-acolo din întâmplare și vaca aia e prima dată când o văd, ba, mai mult, dacă nu-mi spuneai tu, nici nu știam că-i o vacă. Firește, nici Frederic nu-nțelegea și i se adresă lui Baudolino: „Tu cunoști limba asta de vite, spune-mi ce anume zice.“

Scenă dintre Baudolino și Gagliaudo, traducere: „El zice că de vacă nu știe nimic, că un țăran bogat din oraș i-a dat-o s-o ducă la păscut și că asta-i tot.“

„Da, pe dracu', dar vaca-i plină de grăunțe, întreabă-l cum de-i așa.“

„El spune că toate vacile, după ce au mâncat, și înainte de a fi mistuit, sunt pline cu ceea ce au mâncat.“

„Spune-i să nu facă pe prostul, ca să nu-l atârni de gât în copacul de colo! În târgul ăla, în închipuirea aia de oraș de tâlhari ei dau totdeauna grăunțe la vaci?“

Gagliaudo: „*Dân absență di fân și dân absență de paie, numai acuma la vite să dă grăunță... Șâ chichere.*“

Baudolino: „Zice că nu, numai acum că e lipsă de fân, din cauza asediului. Și că nu-i numai grâu acolo, ci e și chichere, adică mazăre uscată.“

„Chichere?“

„*Erbse, pisa, mazăre.*“

„Pe demon, eu o dau s-o ciugulească șoimii mei, și câinilor s-o ronțăie, ce vrea să spună, că-i penurie de fân și nu de grâu și de mazăre?“

„Zice că-n oraș au adunat toate vacile din ținut, iar acum sunt de mâncat la fripturi pân' la sfârșitul lumii, dar că vacile au consumat tot fânul, că oamenii, dacă pot să mănânce carne, nu mai mănâncă pâine și nici atât mazăre uscată, deci parte din grăunțele pe care le-au adunat le dau la vaci, zice că nu-i ca aici la noi unde avem de toate, acolo trebuie să se aranjeze și ei cum pot, pentru că sunt niște bieți asediați. Și zice că de-aia i-au dat vaca s-o ducă afară, ca să mănânce și ea nițică iarbă, pentru că doar lucruri dintr-astea o-mbolnăvesc și face pamblică la burtă.“

„Baudolino, tu crezi tot ce spune neghiobul ăsta?“

„Eu traduc tot ce spune el, din cele ce-mi aduc aminte din copilăria mea nu sunt sigur dacă vacilor le place să mănânce grâu, dar e sigur că asta era plină de boabe și ce-am văzut cu ochii nu putem nega.“

Frederic își netezise barba, își mijise ochii și se uitase bine la Gagliaudo. „Baudolino“, zisese el apoi, „eu am impresia că pe omul ăsta l-am mai văzut, numai că asta trebuie să fi fost cu mult timp în urmă. Tu nu-l cunoști?“

„Tată al meu, eu oamenii de prin locurile acestea îi cunosc aproape pe toți. Dar acum problema nu e să ne întrebăm cine este acest om, ci dacă-i adevărat că-n oraș au toate vacile astea și tot grâul de care spune el. Pentru că, dacă vrei părerea mea sinceră, ei ar putea să-ncerce să te-nșele, și să-și fi ghiftuit cu ultimul lor grâu ultima vacă.“

„Bine ai gândit, Baudolino. Asta chiar că nu mi-ar fi trecut prin cap.“

„Maiestate sacră“, interveni marchizul de Monferrato, „să nu le recunoaștem neciopliților ăstora mai multă inteligență decât au. Mi se pare că ne găsim în fața semnelui clar că orașul e mult mai bine aprovizionat decât bănuiam noi.“

„O, da, da“, ziseră într-un glas toți ceilalți seniori, iar Baudolino trase de aici încheierea că nu mai văzuse niciodată atâția oameni de rea-credință, toți la un loc, fiecare recunoscând foarte bine reaua-credință a celuilalt. Dar era semn că asediul acela era acum de nesuferit tuturor.

„Și așa cred și eu că trebuie să-mi pară“, zise diplomatic Frederic. „Oastea dușmană ne presează din spate. De-am lua Roboreto asta, tot n-am evita înfruntarea celeilalte armate. Nu ne putem nici gândi să escaladăm orașul și să ne-nchidem între zidurile acelea, atât de rău făcute, încât demnitatea noastră ar scădea în ochii lumii. De aceea, o, domnilor, iată ce am hotărât: părăsim acest târg mizerabil cu văcarii lui nenorociți și să ne pregătim pentru altă luptă. Să fie date poruncile de cuviință.“

Și apoi, ieșind de sub cortul regal, către Baudolino: „Trimite-l acasă pe bătrânul ăsta. Cu siguranță că-i un mincinos, dar, dacă ar trebui să-i spânzur pe toți mincinoșii, nici tu n-ai mai fi de mult pe lumea asta.“

„Șterge-o acasă, tată, că ți-ai ieșit bine totul“, îi șuieră Baudolino printre dinți lui Gagliaudo, scoțându-i lanțurile, „și spune-i lui Trotti că-l aștept astă-seară în locul unde știe el.“

Frederic făcu totul în grabă. Nu mai era de strâns nici un fel de cort, în toată harababura aceea de zdrențe care era acum tabăra asediatorilor. Îi puse pe oameni în coloană și porunci să ardă totul. La miezul nopții, oastea deja mărșăluia pe câmpurile de la Marengo. În fund, la poalele colinelor tortoneze, luceau focuri: acolo aștepta armata ligii.

Cerând îngăduință împăratului, Baudolino se depărtase călare în direcția lui Sale, iar la o răspântie îl găsisse așteptând pe Trotti și pe doi consuli cremonezi. Făcuseră împreună o milă, până ce ajunseseră la un avanpost al ligii. Acolo, Trotti îl prezentase pe Baudolino celor doi

capi ai armatei comunale, Ezzelino da Romano și Anselmo da Dovara. Urmase un mic conciliu, pecetluit de o strângere de mână. Îmbrățișându-l pe Trotti (a fost o ispravă frumoasă, mulțumesc, ba-ți mulțumesc eu ție), Baudolino se întorsese cât putuse de repede la Frederic, care aștepta la marginea unei rariști. „E stabilit, tată. Nu vor ataca. N-au nici poftă, nici cutezanță. O să trecem, iar ei vor saluta în tine pe stăpânul lor.“

„Până la viitoarea înfruntare“, murmură Frederic. „Dar oastea-i istovită, mai întâi vom fi încartiruiți la Pavia și-o să fie mai bine. Să mergem.“

Erau primele ceasuri din Sfintele Paști. De departe, dacă și-ar fi întors fața, Frederic ar fi văzut zidurile Alexandriei strălucind de focuri înalte. Se întoarse Baudolino și le văzu. Știa că multe flăcări erau cele de la mașinile de război și de la barăcile imperiale, dar preferă să și-i închipuie pe alexandrinii care dansau și cântau ca să-și sărbătorească victoria și pacea.

După o milă, întâlnește o avangardă a ligii. Steagul de călăreți se opri și formă ca două aripi, prin mijlocul cărora trecură imperialii. Nu se înțelegea dacă făceau asta ca să-i salute sau ca să se ferească pentru că nu se știe niciodată ce urmează. Câțiva din ligă înălțară armele și asta putea fi înțeles ca un semn de salut. Sau poate că era un gest de neputință, o amenințare. Împăratul, încrunțat, se prefăcu a nu-i vedea.

„Nu știi“, zise el, „mie mi se pare că fug, iar ei îmi dau onorul cu armele. Baudolino, fac bine?“

„Faci bine, tată. Nu li te pleci mai mult decât se pleacă ei. Nu vor să te atace în câmp deschis, din respect. Iar tu trebuie să fii recunoscător pentru acest respect.“

„Mi-l datorează“, zise dârz Barbarossa.

„Și dacă ți-l datorează, fii bucuros că ți-l arată. De ce te plângi?“